

táborfűz mellett sem merne elsutogni.

Ladányi-Turóczy Csilla szövegkatedrálisai ugyanis – mondókák.

Nemcsak költeményeket, de a szó igazi értelmében vett verseket ír, melyekben tehát a szabályosan ismétlődő ritmuselemek a meghatározóak. Érdekes rímeket használ, és a mondókák rontottsága, néhol szándékolt sántasága nem vesz el a sodró, egységes lendületből. Különös, fonák pátosz lengi körül verseit: a középkor, a romantika műveltség-élménye egyrészt (néha paródia formájában), a kiszolgáltatott, de nem feltétlenül vétlen ember szemével láttatott és így még szívfacsaróbb értékvesztés másrészt, s mindehhez valami őrzítő, abnormális játékosság.

Akár biblikus témák vagy az öngyilkosság rémképével terhes, legféltettebb titkok formába öntésére is képes úgy, hogy mégis – kortárs magyar példát említve – Varró Dániel és Havasi Attila nonszensz költeményeit juttatja eszembe. Néhány csupasz borzalmas szövegébe még a népszerű amerikai prózaíró, Stephen King is betolakodik. Elbeszélhetetlen, ősi tragédiákat látunk, élénkpiros művérrel és szörnyforma gumimaszkkal ábrázolva.

Számomra egy megrendítő, az emberi élet szakaszait tárgyiasító lel-

tárvers (*Boldogok a feledékenyek*) és egy intertextuális játékként megvalósított, a több más helyen is megírt városi világot védelmező írás (*Térkép*

pek fölött) a kötet két legsikerültebb verse. De újrairt meséket (és általában: ismert irodalmi idézeteket, toposzokat szétbontó szövegeket), archaikus átkokat és imádságokat, pazar szójátékokat, a nőiség rekvizitumaival csúfot űző ötleteket is talál az, aki ilyesmire fogékony.

KÉPES GÁBOR

(*Palimpszeszt Kulturális Alapítvány, Budapest, 2006, 92 oldal, 950 forint*)

Friss tinta **Mai gyerekversek**

A legújabb kutatások szerint nemcsak géneket örökítünk át gyermekeinknek, hanem mémeket is. De mi a csuda az a mém? A mém egy kulturális információs egység, amely utánpótlás útján másolódik az egyik agyból a másikba. Lehet ez egy vallási rítus, egy öltözködésbeli szokás, egy lázadó gondolat, de mindenféleképpen befolyásolja az egyén szociális-mentális beilleszkedését.

Ilyen mémek a gyerekversek is, melyek egyszerűségük és fülbema-

szó dallamuk révén könnyen rögzülnek a gyermek fejében, és kihatással lesznek elkövetkező életére, a társadalomban elért sikereire. Ezért nem mindegy, hogy milyen verseket olvasunk fel utódainknak vagy milyen könyveket mutatunk nekik, és ezért nagy öröm, hogy megjelent a *Friss tinta* című kötet. Igényessége garantáltan a legjobb mémeket biztosítja gyermekeink számára.

Kevésbé tudományosra fordítva a szót: ennek a válogatásnak már na-

gyon itt volt az ideje. A régi nagyok gyerekversei után most kézbe vehetjük a friss nagyok hasonzorú alkotásait tele humorról, empátiával és nyelvi játékkal. Az illusztris költőnevek közé bekerült egy-két illusztris nem-költőnév is, vagyis Tandori, Oravecz,

Kányádi, Eörsi, Tolnai, Kukorelly, Lackfi János, Jónás Tamás, Tóth Krisztina, Szabó T. Anna, Kemény István, László Noémi, Borbély Szilárd, Kiss Ottó mellett – és még sorolhatnám a könyvben szereplő híres tollforgatókat – helyet kapott Ranschburg Jenő, Gryllus Vilmos vagy Müller Péter is.

A szórakoztatóbbnál szórakoztatóbb versek közül én két kedvencet említek, de előre jelzem, hogy választásom nagyon személyes és szubjektív lesz.

Az egyik Havasi Attila *A csótány veszése* című verse, mely sajátosan

humoros hangnemével, ironikus fordulataival, minden versszakot megmagyarázó, középkori verscímre emlékeztető mottósoraival ragadt meg: „Elbeszéli, miként jutott be a szobába. – Bemegyek a szobába. / Küszöb alatt átbújok. / Itt vagyok a szőnyegen. / Megállok és szétnézek.” Nem véletlen tehát, ha verset olvasva az embernek az a mulatságos érzése támad, mintha a főszereplő csótány az evidencia eminenciása lenne.

A másik Kemény István költeménye, mely a *Semmieset* címet kapta. A Ráday Könyvesház pincéjében hallottam tőle egyszer ezt a művet, de a mai napig fülemben cseng ismétlős-önbiztatós ritmusa, „szívbe mászó” témája. A történet egy majd-

nem-elhagyásról szól, ami ugyanolyan emberien esendő élethelyzet, mint amilyen emberien magasztos magatartás az elhagyottért való visszatérés. A komikus az egészben az, hogy mivel a vers hősei számok, jókat tudunk vidulni anélkül, hogy a bűntudat akárcsak a legfinomabban is súrolná lelkiünket. Álljon itt egy kedves részlet ebből a versből is: „Hát akkor eldőlt, senki többet? / Összegezném az eredményt, / Durván, hogy tiszta vizet öntsek, / Mert ezzel eldőlt, senki többet? / A nulla tőlünk megdögölhet, / Döntöttünk, mostantól ez tény! / Hát akkor el-

dőlt, senki többet, / Összegezvén az eredményt!”

A végére hagytam azt, ami a legnagyobb hatást gyakorolta rám a kötet olvasása közben, vagyis az illusztrátor munkáját. Szomorúan kell megjegyeznem, hogy bizonyos kiadók hajlamosak másodrangú kérdésként kezelni a verseket dekoráló képek ügyét, ami gyakran vezet bárgyú, gyermekbutító, giccsesen édeskedő illusztrációkhoz, vagyis képi gügyögéshez. Takács Mari ezzel szemben komolyan veszi a gyereke-

ket: úgy fest nekik szeretetteljes és humoros jeleneteket, hogy közben lehetőséget hagy a továbbgondolásra, továbbképzelésre. Tehát míg a könyv költői a gyermekek verbális fejlődését szolgálják, addig Takács Mari száz százalékosan teljesíti saját feladatát, ami nem más, mint szélesíteni-színesíteni a következő generáció vizuális kultúráját.

FINY PETRA

(Csimota Könyvkiadó – Pozsonyi Pagony, Budapest, 2005, 160 oldal, 2590 Ft)

Kultúra

ELIAS CANETTI:

Feljegyzések

Őszintén be kell vallanom, hogy a borító miatt vettem le a művet a polcra a boltban. Magritte festményei közül választani könyvillusztrációt, melyek maguk is a költészet és szimbolizmus rejtélyes szövevényét vagy inkább vásznát adják, már önmagában kedvcsináló elképzelés, gondoltam, miközben a könyv lapjai közé kukkantottam.

A kép és a tartalom sajátosan egymásra rímelő viszonyáról nem is beszélve. A két keménykalapos férfi, akik Magritte szemében nem mások, mint két Átlag Úr, első ránézésre ugyanolyan hétköznapi emberek, mint Canetti. Elképzelhető, hogy ők is egy íróasztal mögött töltik életük nagy részét, és látszólagos eseménytelenségben telnek napjaik. Bár, ha jobban megvizsgáljuk őket, valami különleges attribútummal mégiscsak bírnak. Mindkettejük keménykalapos feje felett egy-egy holdkaréj